

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

1040 София, ул. "Славянска" № 1, тел.: 02/92 37 546, 92 37 366, 92 37 516,
 92 37 576, факс: 02/980 92 22

Изм. № 10-00-4/ 25.05. 2010
 (Моля, цитирайте при отговор)

На Ваш №

ДО
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

НА МАРГАРИТА ПОПОВА- МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

ОТНОСНО: конституционно дело № 9 от 2010 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
 УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение от 22 април 2010 г. на Конституционния съд съм конституирана като заинтересована страна по конституционно дело № 9 от 2010 г., образувано по искане на омбудсмана на Република България на основание чл.150 от Конституцията на Република България. С посоченото определение искането е допуснато за разглеждане по същество за установяване на противоконституционността на чл.519 и чл.520 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) и е отклонено като недопустимо за съответствието на чл.519 и чл.520 ГПК с международни договори, по които Република България е страна.

Иска се Конституционният съд да установи противоконституционността на чл.519 и чл.520 ГПК като разпоредби, които нарушават правата и свободите на гражданите и конкретно чл.17, ал.3, чл.19, ал.1 и 2, чл.57 и чл.121 от Конституцията.

Не споделям аргументите, приведени в искането, по следните съображения:

I. По чл. 17, ал.3 от Конституцията:

Поддържа се, че е нарушен принципът за неприкосновеност на частната собственост, като признатото право на собственост, в частност „вземането” следва да се подчинява на единен режим без оглед на титуляра на собствеността.

Нарушение на конституционния текст не е допуснато.

1. По отношение на държавните учреждения и общини:

Съгласно чл.519, ал.1 ГПК не се допуска изпълнение на парични вземания срещу държавни учреждения и общини. Това не означава, че вискателят е лишен от правото да получи вземането си от държавното учреждение, респективно от общината. Гражданският процесуален кодекс предвижда специален ред за това. Той е посочен в чл.519, ал.2 от ГПК. Паричните вземания срещу държавни учреждения и общини се изплащат от предвидения за това кредит по бюджета им. За тази цел изпълнителният лист се предявява на финансовия орган на съответното учреждение. Ако няма кредит, висшестоящото учреждение предприема необходимите мерки, за да се предвиди такъв най-късно в следващия бюджет.

Различният ред, който законодателят е предвидил по отношение на общините и държавните учреждения, се дължи на следното:

Всички останали субекти-длъжници в изпълнителното производство могат и да не изпълнят съдебното решение при поканата за доброволно изпълнение, при което се преминава към принудително изпълнение върху имуществото им. За разлика от тях държавата има обезпечен кредит по бюджета си и при предявяване на изпълнителния лист се изплаща паричното вземане. Ако няма кредит, висшестоящото учреждение предприема необходимите мерки, за да се предвиди такъв най-късно в следващия бюджет. Няма необходимост от принудително изпълнение срещу държавата и общините тъй като изплащането на вземането е гарантирано от закона.

2. По отношение на бюджетно субсидирани заведения:

Съгласно чл.520, ал.2 ГПК изпълнението на парични вземания върху имущество - частна собственост на бюджетно субсидирани заведения се извършва по правилата на този дял. Не се допуска изпълнение върху средствата по банковите сметки на бюджетно субсидирани заведения, постъпили като субсидия от републиканския бюджет (чл.520, ал.1 от ГПК).

Съгласно чл.162, ал.1 от Данъчно – осигурителния процесуален кодекс вноските към бюджета са публични вземания. Според Решение № 2 от 2000г. на Конституционния съд по конст. д. № 2/2000 г. Конституцията гарантира равнопоставеност на всички правни субекти (включително и държавата) "при упражняването на частната собственост" - виж Решение № 19 от 21 декември 1993 г. по к. д. № 11 от 1993 г. „Публичните вземания не са частна собственост и аргументът за равнопоставеност не се разпростира върху тях.” Необходимо е да се отбележи, че бюджетно субсидираните дейности служат за задоволяване на обществени интереси - културни, просветни, в областта на здравеопазването на територията на цялата страна

или на отделните общини. Очевидно публичните задължения на тези заведения не могат да бъдат поставени на една и съща основа с частните им задължения. Високата степен на обществен интерес, който съществува с оглед на пълното, своевременно и нормалното функциониране на тези социални дейности, обосновават липсата на възможност за насочване на принудителното изпълнение срещу бюджетните им субсидии.

Аргументът за накарняване на частната собственост е неотнормисим в този случай, тъй като ГПК дава възможност за вискателя да насочи изпълнение върху частната собственост на бюджетно субсидираните заведения .

Така създадената регламентация осигурява разумно равновесие между интересите на обществото и тези на частните вискатели и са аргумент в полза на конституционността на уредбата.

II. По чл. 19, ал.1 и 2 от Конституцията:

Според подателят на искането стопанската инициатива на всяка частноправна формация или лице е сериозно застрашена от невъзможността те да насочат принудително изпълнение срещу свой неизправен съконтрагент, ако той е държавно учреждение или община, както и че текстът на чл.519 ГПК въвежда неравнопоставеност между държавната и общинската частна собственост, от една страна, и частната собственост на гражданите и юридическите лица, от друга страна.

Нарушение на чл.19, ал.1 и 2 от Конституцията не е допуснато.

Аргументите, изложени във връзка с чл.17, ал.3 се отнасят и към твърденията на вносителя по чл.19 от Конституцията. Извън тях бихме посочили още:

Обсъжданата забрана, продиктувана от спецификата в целите, поради което и в спецификата в регулирането на принудителното изпълнение върху държавни учреждения, общини и бюджетно субсидирани заведения, не е в разрез с принципите за свободната стопанска инициатива и еднаквите правни условия за стопанска дейност, прогласен в чл. 19, ал. 1 и 22 от Конституцията . И това е така, защото условията за всички вискатели – частноправни субекти по отношение на изпълнението срещу субектите по чл.519 и чл.520 ГПК са регламентирани по един и същи начин. А Конституционният съд е имал вече възможността да се произнесе, че еднаквостта на правните условия, които следва да се предоставят на стопанските субекти, се отнася до определена по еднакви признаци група търговски субекти, а не до еднаквост по принцип спрямо всички съществуващи субекти на правото - Решение № 5/2002 г. по к.д. № 5/2002 г.

Правото на свободна стопанска инициатива няма абсолютен характер, практиката на Конституционния съд е постоянна - Решение № 6/97 г. по к.д. № 32/96 г. , Решение № 12/97 г. по к.д. № 6/97 г. , Решение № 5/2000 г. по к.д. № 4/2000 г. Решение № 2 от 2004 г. к. д. № 2/2004 г.

Многообразието и спецификата на различните сфери на обществения живот предполага необходимост от различни правни режими за ефикасно осъществяване на съответстващите им различни дейности. Държавата и общините като правно регламентирани и организирани от народа общности имат за основна цел задоволяването на неговите общи нужди – независимостта и сигурността на държавата, опазване на обществения ред, на живота и имуществото на гражданите, задоволяване на техните културни и просветни нужди, благоустройството, комуникациите и др.

Държавата изпълнява своите функции за цялата територия, а общините – всяка в своята част от общата държавна територия. Както бе посочено вече бюджетно субсидирани заведения също осъществяват функции в обществен интерес. Субектите по чл.519 и чл.520 ГПКне са търговци и доколкото се налага да участват в гражданския обмен, то не е за да реализират печалба, каквато е целта на техните контрагенти, а за да подсигурят постигането на крайната цел- задоволяване на общите нужди на обществото. Този процес се характеризира с определена специфика, която по необходимост изисква прилагането на гъвкав нормативен подход за постигане описаните цели. Поради такава необходимост при определени условия някои конституционни норми допускат нюансирано законодателно решение. Така конституционното правило на чл. 19, ал. 2, според което законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, не е абсолютно.

Съображения за целесъобразност, както и наличието на потребност от постигането на обществено приоритетни и значими цели, допускат различия в законодателните решения, без това да противоречи на конституционния принцип на чл. 19, ал. 2. В подобен смисъл са Решение № 9 от 1999 г. по к.д. № 8 от 1999 г. (ДВ, бр. 57 от 1999 г.), Решение № 30 от 1998 г. по к.д. № 23 от 1998 г. (ДВ, бр. 137 от 1998 г.), Решение № 5 от 2002 г. по конст. д. № 5/2002 г.

III. По чл.57 от Конституцията:

Твърдяното нарушение на чл.57 според подателите на искането е обусловено от нарушаването на разпоредбите на чл.17, ал.3 от Конституцията (нарушаване правото на собственост). С оглед изразеното по-горе становище по чл.17, ал.3, считаме, че не е налице и нарушение на чл.57 от Конституцията.

IV. По чл.121 от Конституцията:

Според подателят на искането е нарушен принципът на равенство на страните в съдебния процес, който процес включва и фазата на изпълнението на съдебните решения.

Не е допуснато нарушение на принципа на равенството на страните в съдебния процес.

Законодателят е уредил изрично възможността на вискателя да получи изпълнение на своето решение в чл.519 и чл.520 ГПК. В чл.519 не е допусната възможност по каквато и да е причина държавата или общината да не плати. Тя е длъжна да плати най-късно със следващия бюджет. В този смисъл вземанията срещу държавата са далеч по-гарантирани, отколкото вземанията на държавата срещу частноправните субекти, които могат да се окажат без имущество или със несеквестируемо имущество.

Предвиденият в ГПК начин на изпълнение произтича от обстоятелството, че държавните учреждения и общините осъществяват възложени им държавни функции и във връзка с това разполагат с целево предназначени парични средства по предварително приет по законния ред бюджет. Насочване на принудително изпълнение върху произволно избрани техни вещи от съдия-изпълнител би блокирало нормалното функциониране на учреждениято. Това налага специално предвиждане на необходимите за изплащане на задължението парични средства, което се осъществява по процедурата за приемане на бюджета на учреждениято. Следователно изводите са, че срещу

57

държавни учреждения и общини е недопустимо принудително изпълнение за събиране на парични вземания и че издължаването на установените с влязло в сила съдебно решение парични задължения на държавните учреждения е винаги гарантирано от държавата.

Както бе посочено по-горе, аргументът за нарушен принцип на равенство на страните в процеса е несъотносим и към бюджетно субсидираните заведения, тъй като ГПК дава възможност за вискателя да насочи изпълнение върху тяхната частна собственост.

V. Предвид изложеното, считам, че искането за установяване на противоконституционността на чл.519 и чл.520 от ГПК е неоснователно по отношение на всички посочени текстове от Конституцията и следва да бъде отхвърлено.

МИНИСТЪР

МАРИАРИТА ПОПОВА

